

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 3. oktobra 1935.

Štev. 99.

Pot do blagostanja

Da se pri nas v mnogem oziru še vedno boljše živi ko v mnogih sosednih državah je kljub vsemu vendarle res, toda še mnogo bolj res je, da bi mogli živeti najmanj še enkrat tako dobro, če bi se znali bolje upravljati. Saj nam nudi naša zemlja bogastev, da bi morala biti prav vsaka jugoslovanska družina brez vseh skrbi za svojo ekstenzijo.

Imamo v izobilju žita, imamo dovolj živine in perutnine, imamo dovolj lesa in premoga, imamo dovolj vina in tobaka in tudi naša industrija je tako napredovala, da nam v zadostni meri nudi, kar je potrebno za življenje. Za blagostanje vsega našega naroda ni treba drugo, ko da te dobrine pravilno razdelimo, to se pravi, da damo vsakemu državljanu možnost, da jih v zadostni meri zasluži. Tudi to je dosegljivo, ker vendar vidimo na vseh koncih in krajih polno stvar, ki čakajo na svojo dovršitev. Vsa ta dela pa bi bila direktno ali indirektno tudi rentabilna in produktivna. Če bi na primer prepregli našo državo z modernimi avtomobilskimi cestami, bi mogli dobiti od teh cest ne le direktne dohodke od posebnih pristojbin, temveč bi se te ceste izplačale že zaradi povečanega tujkega prometa. Blagostanje prebivalstva Jugoslavije je odvisno od organizacije in izvedbe javnih del, od rešitve upravnega problema, kako z odviski naših bogastev zaposliti vse ljudi.

Še v večji meri pa bi naraslo naše blagostanje, če bi znali izkoristiti naše naravne zaklade. Danes smo dejansko glede izkoriščanja teh v stanju polkolonialnega naroda. Za nekatere panoge rudarstva celo v stanju čisto kolonialnega naroda, ker nimamo od izkoriščanja teh rudnikov nič drugega, kakor nizke delavske plače, ki so globoko pod evropskim povprečjem, a od teh tujih podjetij ne moremo pobirati niti davkov, ki veljajo za vsako domače podjetje. Privilegirana tuja podjetja za izkoriščanje naravnih bogastev na domači zemlji, to je najbolj značilen znak za kolonialne narode. Če pa bi bila naša uprava na višku, bi takšno stanje ne bilo mogoče in z dosledno uporabo zakona o zaščiti delavstva, zaposlitvi tujcev in davčnih zakonov bi tuja podjetja takoj izgubila svoj privilegirani in čisto neutemeljen položaj.

Neglede na to pa bi dobra uprava tudi poskrbela, da bi naravne zaklade izkoristili domačini vsaj v tej meri, kakor tujci. Naj se nam ne govori, da bi manjkalo pri nas za to potrebna kapitala. Če bi v takšni meri v žitni režim 600 milijonov Din v podjetja za izkoriščanje naših naravnih zakladov bi tudi vojvodinskemu kmetovalcu bolj pomagali, kakor pa smo s tem, da smo omogočili Židom sto milijonske dobičke pri pšenici. In če bi mesto Batignollesu dali onih mnogokrat omenjenih 821 milijonov domačim podjetjem, bi imeli vsa od Batignolles napravljena dela in še 821 milijonov za potrebne investicije. Samo ta dva primera dokazujeta, da smo imeli poldrugo milijardo Din denarja, ki bi ga mogli uporabiti za rentabilne investicije, a smo ves ta denar brez haska zapravili. Tudi izkoriščanje naših naravnih zakladov je samo problem naše uprave.

V osječnem procesu zahteva zastopnik države 231 milijonov Din odškodnine za državo, za kolikor je bila ta oškodovana samo na taksah in davkih. Za to vsoto je bila dokazano oškodovana, a koliko znaša škoda, ki smo jo utrpeli v vsej tej žalostni zadevi, najbrže ne bo mogoče nikdar dognati. Nočemo pa zbuhati rekrimnacij, temveč poudariti samo to, da imamo v slavonskih hrastih, bosanskih in drugih gozdovih tako velikanski kapital, da bi mogli z njim z lahkoto financirati vso nacionalno industrijo, ki jo potrebujemo. Če bi bili upravno na višku, bi sami ugotovili, kaj potrebujemo in sami tudi začeli vse to proizvajati. Zaščitna carina bi bila v resnici sredstvo za našo industrijsko osamosvojitve, tako pa je postala le sredstvo

za obogatitev tujega kapitala na naš račun. Reči moremo celo, da z zaščitno carino pomagamo, da gre denar iz dežele, ker ga pač tuji podjetniki ne nalagajo doma. Tudi ustvaritev nacionalne industrije je na vse zadnje le upravni problem.

In vprašanje izvoza ter uvoza, izkoriščanja vodnih sil in naravnih krasot dežele, vse to so zopet upravni problemi, ki jih ima dobra uprava vedno pred očmi, ki pa jih slaba uprava ali zanemari ali pa rešuje polovičarsko.

Ni seveda čudno, če kot mlad narod, ki je komaj spoznal prve zunanje pojave samostojnega upravljanja države, nismo zna-

Škodljivi privilegiji

Občni zbor Glavnega saveza srbskih zemljoradniških zadrug

Te dni je bil v Zaječaru občni zbor Glavnega saveza srbskih zemljoradniških zadrug. Čeprav so bili na občnem zboru zastopniki srbskih, bolgarskih, niškega škofa ter bolgarskih zadrugarjev, se je občni zbor še pred prehodom na dnevni red izpremenil v morje protestov, kričanja in žvižganja, da je moral biti ponovno prekinjen. Niti grožnje policijskega komisarja niso pomagale in razgrajanje je trajalo dalje. Šele po več urah je bilo vsaj nekaj miru, da je mogla uprava za silo prečitati svoje poročilo in odglasovati predlog nadzorstva, da se izreče upravi razrešnica. Opozicija pa je na ta sklep odgovorila z eksodusom.

Uprava je na občnem zboru sama priznala, da zaključuje poslovno leto z ogromnim deficitom 4.800.000 Din, in to kljub večmilijonski podpori, ki jo je dobil savez od vlade. Ta deficit je treba tem težje oceniti, ker ima Glavni savez zelo velika lastna sredstva. Saj je bil na občnem zboru sprejet sklep, da sme podeljevati uprava glavnim zadrugam do 10 milijonov Din kredita, navadni zadrugi pa do poldruga milijona Din. Vsa posojila pa ne smejo prekašati zneska 150 milijonov Din. Ta posojila Saveza se obrestujejo po 6%.

Glavni savez ima torej denar, in sicer mnogo denarja. Če bi vladalo v upravi res dobro poslovanje, potem bi mogel savez tudi z lastnimi sredstvi uspešno vršiti svojo nalogo. Vseeno pa dobiva še milijonske podpore, in kljub temu izkazuje skoraj 5 milijonov primanjkljaja. A savez uživa poleg tega še velike privilegije, kakor vse zadruge, in že samo s temi privilegiji bi mogel uspešno konkurirati ne le z vsemi zasebnimi izvozniki, temveč še poskrbeti za dobro ceno deželnih pridelkov. Toda ne eno ne drugo ni dosegel savez, in vendar tako ogromen deficit.

Stvar je pač v tem, da preveč podpore

li takoj ustvariti uprave, ki bi bila dorasla tudi težkim narodno-gospodarskim nalogam. Zato pa bi se morali zavedati, da je naloga ustvaritve takšne uprave tem nujnejša, čim pozneje jo uresničimo. Kajti vsak dan slabe uprave pomeni dan zaostajanja za drugimi narodi in posledice tega zaostajanja so vsak dan močnejše.

Vse naše sile bi se morale koncentrirati samo v to, da za vsako ceno izvedemo reformo uprave ter jo dvignemo na stopnjo, da bo politično delo uprave le manj važno v primeri z njenim gospodarskim delom. Dvig naše uprave v tem smislu pomeni začetek blagostanja v Jugoslaviji.

tudi ni dobro. Kakor je stara in stokrat dognana stvar v zasebnem življenju, da zaslužen denar mnogo več velja ko darovani, tako je tudi v javnem življenju. Društva, ki morajo sama spraviti denar skupaj za svoje izdatke, mnogo bolj dobro delujejo, kakor društva, ki krijejo vse svoje izdatke le s podporami. Skoraj vedno se izkaže, da podpore, zlasti prevelike, demoralizirajo ljudi. S tem pa seveda počemo reči, da se koristna društva sploh ne bi smela podpirati, temveč naglašamo samo, da podpora nikdar ne sme biti prevelika, da sme le pomagati podpiranim društvom, da premagajo najtežje težave, a da ostaja glavno delo še vedno na njih.

Zato pa smo tudi prepričani, da bi Glavni savez srbskih zemljoradniških zadrug delal mnogo bolje, če bi užival manj podpor in manj privilegijev. Če ne bi bilo podpor, potem bi pač vsi morali pošteno zagrabiti za delo in vse delo bi se opravi- lo točneje in boljše. Tako pa se vse zanaša na podpore, zato pa tudi pada kvaliteta dela. Pa tudi vseh teh nelepkih preprirov med zadrugarji bi bilo manj, če bi odpadle milijonske podpore države. Privlačna moč denarja je znana in nič ni čudnega, če je boj za upravna mesta vse bolj strasten in silovit, kadar dobiva zadruga velike podpore, kakor pa če je brez njih. Kadar ima zadruga le to, kar sama zasluži, takrat je tudi v upravi mesto le za ljudi, ki delajo. Med ljudmi dela pa tudi ni preprirov.

Zato pa bi država storila dobro sebi in svoji blaginji ter dvignila tudi delavnost v zadrugah, če bi omejila svoje podpore na pravilno mero in če bi črtala vse za druge stanove krivične privilegije. Kajti resna nevarnost je, kakor je pokazal občni zbor v Zaječaru, da bodo privilegiji in podpore škodovali zdravemu razvoju zadrugištva.

Pasivni okrožni uradi bodo ukinjeni

Na konferenci zdravnikov Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Beogradu je podal generalni direktor SUZORA Milan Glaser obširno poročilo o splošnem stanju socialnega zavarovanja v državi ter zlasti o zavarovanju za primer bolezni.

Povprečno število obvezno zavarovanih delavcev je znašalo v l. 1933 520.980. Število zavarovancev je bilo tedaj najnižje v zadnjih petih letih, to je za celih 110.201 nižje ko v l. 1930, ko je bilo vseh zavarovancev 631.181. Lansko leto je število zavarovancev naraslo za 22.579, letos pa se je ponovno dvignilo in doseglo koncem junija število 585.130 zavarovancev.

Ti ugodni izgledi za delavsko zavarovanje pa izgube na svoji vrednosti zaradi stalnega padanja delavskih mezd. Zaradi manjše zavarovane vsote padajo tudi dohodki delavskega zavarovanja. Padec delavskih mezd je tako velik, da se more označiti naravnost kot katastrofalen. Od l. 1930, ko je znašala dnevna zavarovana mezda 2656 Din, je padla za celih 5 di-

narjev za člana. Takole je padala povprečna delavska zavarovana mezda: l. 1930 2656, l. 1931 2619, l. 1932 2458, l. 1933 2333, l. 1934 2224 in junija 1934 2156 dinarjev. To pomeni za 585.130 zavarovanih delavcev znižanje zavarovane mezd za polnih 3 milijone Din, ali za bolniško zavarovanje dnevno izgubo 210.000 Din ali letno 60 milijonov Din.

Vse poslovanje Osrednjega urada za zavarovanje delavstva je bilo v preteklem letu v znaku boja proti temu pojavu padanja delavskih mezd. Dohodki bolniškega zavarovanja so znašali vse leto samo 259 milijonov Din. Čeprav se je število zavarovancev povečalo za 22.579, so se dohodki povečali le za 1,3 milijona Din. Stanje bolniškega zavarovanja se je še poslabšalo, ker so bili letos tudi delodajalci v velikih zaostankih s plačili. V denarju in v naravi je bilo izplačano skupno 199 milijonov Din ali 75 odstotkov vseh dohodkov. Skupno je bilo izplačano za 11,7 milijona več ko v l. 1934. Upravni stroški so zna-

šali 43.919.144 Din in so bili za 800.000 Din nižji kakor v lanskem letu. (Vseeno je treba upravnne stroške označiti še vedno kot visoke.)

V letošnjem letu so padli dohodki še v večji meri in so znašali v prvi polovici t. l. samo 124 milijonov Din. V tem času pa je bilo izplačanih 131.692.154 Din, da je nastal samo v prvi polovici tega leta primanjkljaj v višini približno 7 in pol milijona Din.

Zaradi takšnega položaja ni druge pomoči, kakor da se ukinejo vsi okrožni uradi, ki nimajo nad 20.000 zavarovanih članov. Na ta način se bo omogočil boljši razvoj onih uradov, ki imajo večje število članstva. S tem pa se bodo tudi znižali upravni stroški.

Gen. dir. Glaser je v svojem poročilu poudarjal, da bi se upravni stroški znižali še v večji meri, če bi se zakon o zavarovanju delavcev izvedel tudi za primer onemoglosti, ker bi se v tem primeru upravni stroški le neznatno povečali, v relativno mnogo večji meri pa dohodki. V nadaljnjem svojem referatu je gen. dir. Glaser priznal, da so delodajalci v resnici v težki stiski in je zato priporočal, da se prispevki za delavsko zavarovanje stabilizirajo na čim bolj mogoče nizkem odstotku.

Šef-zdravnik dr. Han je referiral nato o pobjanju tuberkuloze med delavstvom. Izjavil je, da ni nikjer odstotek za tuberkulozo bolnih delavcev tako velik ko pri nas.

Izjava članov ravnateljstva zagrebskega OUZD

Člani ravnateljstva okrožnega zavoda za zavarovanje delavstva v Zagrebu so na svoji seji z dne 26. septembra konstatirali, da sedanje stanje delavskega zavarovanja ni ugodno in da ravnateljstva, ki so imenovana, nikakor ne morejo prevzeti odgovornosti, da bi mogla izdati takšne sklepe, ki so potrebni za sanacijo delavskega zavarovanja.

Na podlagi tega soglasno zahtevajo:

1. da se čim prej razpišejo volitve v Osrednji urad za zavarovanje delavcev in njegove okrožne urade, da bi na ta način prišla do polnega izraza prava volja zavarovancev,

2. da se nujno izdajo ukrepi, s katerimi bi se radikalno zboljšalo delavsko zavarovanje.

V zvezi s tem je potrebno:

1. da država izvršuje vse svoje obveznosti, ki izhajajo iz zakona o zavarovanju delavcev,

2. da se takoj izvedejo določila zakona o zavarovanju delavcev glede starostnega zavarovanja in zavarovanja za primer onemoglosti in smrti in

3. da se izda zakon o zavarovanju delavcev za primer brezposelnosti.

Taksiranje trgovskih knjig

Davčni oddelek finančnega ministrstva je naročil vsem finančnim direkcijam, da strogo uporabljajo predpise glede kolkovanja trgovskih knjig. Kolkovati se morajo te knjige: glavne knjige, konto-korentne knjige, salda-konti, dnevniki, strace, blagajniške knjige, prima note, knzige računov, skladiščne knjige, inventurne knjige, knjige bilanc in registrov, in sicer brez ozira ali so vezane ali ne ali obstoje iz posameznih nesešitih listov. Ni pa treba kolkovati: knjig za kopiranje, žepnih knjižic, trošarinskih knjig, knjig, ki se vodijo po tar. post. 99a taksnega zakona in po zakonu o poslovnem prometu, nadalje registrov za nakup in prodajo deviz in rezervnih še neuporabljenih knjig denarnih zavodov, delniških družb ko tudi trgovskih knjig kmetovalcev. Vsi naj pravilno kolkujejo navedene trgovske knjige, da se izognejo kazni, ki znaša petkratni znesek predpisane takse.

Minimalne mezde, a v vsej državi

Na anketi v Mariboru se je med drugim ugotovilo, da uganjajo nekatera industrijska podjetja, zlasti ona, ki so last tujecev, z nizkimi mezdami naravnost že umazano konkurenco. Zato je nastala zahteva, da se morajo določiti minimalne delavske mezde.

Tudi mi smo se že ponovno izjavili za minimaliziranje delavskih mezd, vedno pa smo tudi dostavili, da se mora minimaliziranje izvesti v vsej državi in ne le v eni banovini. Kajti če bi se izvedlo le v eni banovini, potem bi bila posledica minimaliziranja samo ta, da bi bila podjetja brez minimalnih plač izven vsake konkurence. Dejansko bi bila s tem podjetja, ki ne-socialno izkoriščajo delavce za to svoje izkoriščanje še nagrajena. In čim bolj brezobzirno bi izkoriščala delavce, čim manjše mezde bi jim izplačevala, v tem večji prednosti bi bila pred podjetji, ki bi plačevala delavce dobro. Uvedba minimalnih plač samo v eni banovini bi bila zato skrajno krivična in bi mogla uničiti naš najbolj solidno in res našo industrijo. Zato treba brezpogojno vztrajati na tem, da se mora izvesti minimalizacija delavskih mezd za vso državo.

A ne samo to! Tudi socialne dajatve morajo biti v vsej državi enake. Če se že vedno in vedno poudarja, da se mora izenačenje izvesti na vseh poljih, potem se naj to izvede tudi glede socialnega zavarovanja. Naj ima tudi delavec nekaj dobička od tega izenačenja. Pa tudi zaradi enakopravnosti industrij se mora to izvesti. Tvorinca, ki mora plačevati vse socialne dajatve, je na vsak način v slabšem položaju od tvornice, ki plačuje le nekaj

ali sploh nič socialnih dajatev. Zato je treba tudi socialne dajatve izenačiti v vsej državi. In ne samo na papirju, temveč dejansko. Saj ni nobena tajnost, da se ponekod nad vse rigorozno izterjujejo socialne dajatve, drugod pa zelo rahlo ali sploh ne. S tem se zopet oškodujejo industrije, ki vestno izpolnjujejo svoje socialne dolžnosti, v korist onih, ki te svoje zakonite dolžnosti ne izpolnjujejo.

Industrija Slovenije in s tem tudi vse slovensko narodno gospodarstvo je še zlasti interesirano na tem, da se takó minimaliziranje delavskih plač ko izenačenje socialnih bremen izvedeta v vsej državi, ker so itak njena bremena znatno večja kakor pa jih nosijo industrije v drugih banovinah. Samoupravne doklade so v Sloveniji znatno večje ko v drugih banovinah, davčna praksa je v Sloveniji notorično najostrejša, vrhu vsega pa se tudi občuti najtežje gospodarska kriza zaradi agrarne pasivnosti dežele in poloma na denarnem trgu, ki je bil za Slovenijo vse drugačne važnosti ko v drugih banovinah. Zato bi mogla enostranska minimalizacija mezd zadeti slovensko industrijo tako zelo, da bi izgubila vsako konkurenčno sposobnost, tem bolj, ker mora slovenska industrija itak plačevati najvišje prevozne stroške.

Minimalizacija delavskih plač je potrebna, izvesti pa se mora v vsej državi in tako morajo v lastnem interesu zahtevati tudi slovenski delavci. Kajti drugače jim grozi nevarnost, da bodo sicer veljale minimalne plače, te pa za nje ne bodo imele pravega pomena, ker bodo zaradi propada industrij postali — brezposelni.

Kako omejiti krošnjarstvo?

Ze leta in leta se bori naše trgovstvo proti krošnjarstvu, toda do danes lahko rečemo, da se ta borba še ni premaknila z mrtve ločke, temveč se je v tem pogledu položaj trgovcev še poslabšal. Vprašajmo se, kdo je kriv tega neuspeha? Dober del trgovcev grosistov samih. Kje pa nabavlja krošnjar blago? Odgovor je kratek. Pri grosistu.

Samo iz teh par besed se more sklepati, da bi moglo tudi trgovstvo samo brez pomoči oblasti v veliki meri omejiti krošnjarstvo. Trgovci! Detajlisti! Tudi mi nismo brez krivde pri tem za trgovstvo tako usodnem vprašanju. Zavedajmo se, kakšno vlogo igrajo grosisti v zvezi s krošnjarji. Ne dopuščajmo več takega izigravanja, napovedimo bojkot vsem tistim grosistom, ki zalagajo s svojim blagom krošnjarje. Ne dopuščajmo, da bi bili na čelu trgovskih organizacij kdajkoli moške, ki namenoma zavlačujejo pravo borbo proti krošnjarjem.

Otresimo se vendar že enkrat dvoživk v naših organizacijah ter dajmo mesta v njih samo res realnim in borbenim zastopnikom trgovstva. Čas je prišel, da stopimo res v ofenzivno borbo za naše pravice, kakor je bilo to tudi poudarjeno na redni letni skupščini Zveze trgovskih združenj. Zato pa samo cele moze in res borbene moze v naše organizacije, katere lahko pošljemo brez skrbi v borbo za interese vsega trgovstva. Joško Uršič.

Dostavek uredništva: Ker ima vsak trgovec pravico, da objavlja v »Trgovskem listu« svoje mnenje, smo objavili tudi gorenji članek, čeprav se najbrže ne bodo vsi trgovci strinjali v vsem s tem članom. Sicer pa prepuščamo sedaj besedo grosistom.

Vprašanje premogovnih dobav

S 1. oktobrom ne bosta premogovnika Velenje in Bela krajina več dobavljala premoga državnim železnicam. Rudniki TPD pa bodo v oktobru dobavljali še nezmanjšano kvoto. S prvim novembrom pa preneha sedanji provizorij in v veljavo stopijo sklepi vlade, kakor so bili objavljeni koncem julija.

Mesečna dobava premoga iz vzhodnih premogovnikov železnic v Dravski banovini je povišana.

Nujno potrebno je, da se obnovi akcija za povečanje železniških premogovnih dobav rudnikov v Sloveniji, ker bo sicer Slovenija gospodarsko presilno udarjena. Če se Slovenija ni uvrstila med agrarno pasivne dežele, kar je, potem se naj dopušča vsaj to, da se more njen premog v zadostni meri izkoriščati.

Beograjski teden in razstava

Pod tem naslovom se v srbskih in hrvatskih listih dela že dolgo reklama za beo-

grajski teden, ki naj se začne prihodnji teden. Za obisk tega tedna je dovoljena tudi že polovična vožnja, da bi bila privlačnost tedna tem večja. V nekaterih listih tudi pišejo, da je nameravani beograjski teden zarodek stalnega beograjskega velesejma. Še več podobnih lepih stvari se piše o tem nameravanem tednu.

Na vse te slavošpeve pa moramo konstatirati, da so javno izjavile trgovska, obrtniška in industrijska zbornica v Beogradu, da ne vedo o tem tednu nič drugega, kakor to, kar je bilo objavljeno v listih. Sedaj pa je dal podobno izjavo tudi Glavni savez srbskih zemljoradniških zadrug. Če so te korporacije smatrale za potrebno, da podajo takšno izjavo, potem se pač nihče v Sloveniji ne more navduševati za ta teden. Toliko v vednost našim ljudem.

Razpis del za III. drž. realno gimnazijo v Ljubljani

Za oddajo I. skupine gradbenih del za III. drž. realno gimnazijo v Ljubljani je razpisana I. javna pismena ponudbena licitacija na dan 19. oktobra ob 11. v sobi 33. tehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani. Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih na znesek odobrenega proračuna za:

železobetonska dela 2.070.124,80 dinarjev, kavejca 154.000 dinarjev, zidarska dela 2.014.662, kavejca 151.000 dinarjev, tesarska dela 228.106, kavejca 23.000 dinarjev, kleparska dela 472.521, kavejca 48.000 dinarjev, mizarska dela 1.023.752, kavejca 102.000 dinarjev, ključavničarska dela 182.717, kavejca 19.000 dinarjev.

Za oddajo III. skupine del za III. drž. gimnazijo v Ljubljani pa bo I. javna pismena ponudbena licitacija dne 23. oktobra ob 11. v sobi št. 33 teh. oddelka v Ljubljani. Oddala se bodo ta dela:

električna instalacija 120.932, kavejca 13.000 dinarjev, elektrostrojna oprema 125.820, kavejca 13.000 dinarjev, strelovodna napeljava 4225, kavejca 1000 dinarjev, plinska instalacija 17.014, kavejca 2000 dinarjev, instalacija mrzle in tople vode 180.947, kavejca 19.000 dinarjev, instalacija toplovodne centralne kurjave 851.733, kavejca 86.000 dinarjev.

Občni zbori

II. izredni občni zbor reg. pomožne blagajne »Edinstvo« v Celju bo v nedeljo, dne 13. oktobra ob pol 10. v Celju, Aškerčeva ulica 3.

Zagrebski zbornični svet razpuščen

Z odlokom trgovskega ministrstva so bili razpušeni člani zborničnega sveta zagrebske trgovsko-industrijske zbornice. Za komisarija je bil imenovan banski svetnik Uzorinac, ki mora izvesti volitve. Misli se, da bodo volitve v decembru ali januarju.

Razpisane so licitacije za gradbo carinarnic

I. javna pismena ponudbena licitacija za prevzem gradbenih del za poslopje carinskega oddelka v Gor. Vižing bo v sobi 34 na dan 15. oktobra ob 11. Odobreni proračun znaša 93.508 Din.

Ob isti uri in v isti sobi so nadalje I. javne pismene ponudbene licitacije za prevzem gradbenih del carinskega oddelka v Holmen (prorač. 99.975 Din), v Savodnju (odobreni proračun 95.398 Din) ter v Sorici (od. proračun 95.427 Din).

Dne 16. oktobra ob 11. v sobi št. 34 tehničnega oddelka v Ljubljani sta I. javni pismeni ponudbeni licitaciji za prevzem gradbenih del carinskega oddelka v Hot-dršici (odobreni proračun 224.920 Din) ter carinskega oddelka v Žireh (odobreni proračun 240.875 Din).

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo za oddajo gradbenih del za carinska poslopja v Ratečah, na Podkorenskem sedlu in na Jezerskem vrhu razpisuje tehnični razdelek sreskega načelstva v Kranju na dan 22. oktobra ob 11.

KLIČEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
KLIJARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Tuji kapital v Jugoslaviji

V poročilu Jugoslovansko-holandске trgovinske zbornice je tudi zanimivo poročilo o udeležbi tujega kapitala v Jugoslaviji. Po tem poročilu je največ kapitala investirala v Jugoslaviji Francija, in sicer 32,5% vsega tujega kapitala. Za njo pridejo: Anglija z 28,3%, Avstrija z 20,2, Češkoslovaška z 12% in nato slede Švica, U. S. A., Belgija, Nemčija, Madjarska in Italija.

Od 20 naših vodilnih bančnih zavodov sta dva, ki delata samo s tujim kapitalom, tri do štiri, ki delajo pretežno z domačim kapitalom, v vseh drugih pa je udeležen tuji kapital v večjem ali manjšem obsegu. Francija sodeluje v jugoslovanskem bančništvu z 800 milijoni Din, Avstrija s 500, Švica s 350, Češkoslovaška s 300, Belgija z 250, Madjarska z 200, Nemčija s 180 in Italija s 100 milijoni Din. Z manjšimi zneski sta udeleženi še Poljska in Švedska.

V naših bančnih zavodih je torej tuji kapital udeležen s približno 3 milijardami, dočim ni znana višina tujega kapitala, ki je investiran v jugoslovanski industriji. Ve se samo to, da je francoski kapital najbolj močno udeležen.

Angleški kapital je zlasti močno udeležen v Trepči, ameriški, švicarski in švedski v električni industriji, češkoslovaški v tekstilni, madjarski in cementni, glavni delež v cementni industriji pa je pripadal Italiji, sedaj Franciji. Velik del avstrijskega kapitala, ki je bil udeležen v rudarski industriji, je bil prevzet od Francozov.

Obrtna razstava v Kranju

Pod pokroviteljstvom bana dr. Natlačen je bila v nedeljo slovesno otvorjena III. obrtna razstava v Kranju. V imenu Združenja obrtnikov v Kranju je pozdravil bana dr. Natlačen predsednik združenja Bitene, nato so govorili župan Ciril Pirce, poslanec dr. Šemrov, g. Pičman iz Ljubljane in g. Pollak iz Kranja. V svojem govoru je ban dr. Natlačen zlasti poudaril, da more v sedanji krizi pomagati samo vztrajno delo in samopomoč. Kakor druga leta, tako je tudi letos razstava lep dokaz sposobnosti naših obrtnikov, katerim treba k uspehu razstave čestitati. Za razstavo vlada v Kranju zelo veliko zanimanje. Za obisk razstave je dovoljena polovična vožnja na železnici.

Politične vesti

Nova zarota, ki jo je organiziral znani polkovnik Vlčev v zvezi z nekaterimi vojaškimi krogi in z zemjedelci, je bila odkrita v Bolgariji. Proglašeno je bilo zato obsedno stanje. Cela vrsta voditeljev zarote je bila aretirana. Zarota naj bi izbruhnila na dan obletnice, ko je prišel kralj Boris na prestol in naj bi bil ta dan kralj tudi odstavljen.

Po radiu, z zvonovi in sireni je bil razglašen v sredo popoldne fašistični alarm v Italiji. Na ta poziv so morali vsi moški odhiti na določena zbirališča, kjer so krepki zvočniki prenašali Mussolinijev govor, ki ga je imel istočasno v Rimu.

Mussolini je v svojem govoru najprej poudaril, da danes 20 milijonov Italijanov, zbranih na teh zbirališčih manifestira nemajno voljo italijanskega naroda, da zahteva svoj prostor na soncu. Po svetovni vojni je bila Italija za svoj delež opoharjena, sedaj se ne pusti več premotiti. Na gospodarske sankcije bo odgovoril italijanski narod z večjo požrtvovalnostjo, na vojaške ukrepe z vojaškimi ukrepi, na sankcije z orožjem pa z dejanji z orožjem.

Abesinska vlada je sporočila, da so italijanske čete v trikotu med Eritrejo, Francosko Somalijo in Abesinijo vdrle na abesinsko ozemlje in prodirle že 50 km daleč. Do spopadov med italijanskimi in abesinskimi četami pa še ni prišlo. Abesinija bo sedaj proglasila splošno mobilizacijo.

Na francosko vprašanje, če bi Anglija nastopila z enako odločnostjo kakor v italijansko-abesinskem konfliktu tudi v primeru vojnega konflikta med evropskimi državami, je odgovoril angleški zunanji minister Hoare s posebno noto. V tej spominja na svoj znani ženevski govor ter naglašja, da je Anglija vedno za politiko Društva narodov. Anglija bo vedno izpolnila obveznosti, ki jih ima kot članica Društva narodov proti napadalcu. Ne velja pa bi ta obveznost, če bi šlo le za to, ker neka država ne izpolnjuje svojih obveznosti.

Francoski listi so v splošnem z odgovorom Anglije zadovoljni. Nekateri desničarski listi sicer pravijo, da bi mogel biti odgovor angleške vlade bolj precizen, zato pa so tem bolj zadovoljni z odgovorom levčarskih listov.

Iz komentarjev angleških listov je razvidno, da angleško javno mnenje, na katerega se angleški odgovor ponovno sklanja, ne bi smatralo za razlog intervencije, če bi se Avstrija sama izjavila za priključitev k Nemčiji.

Na kongresu angleške delavske stranke se je večina govornikov izjavila za sankcije proti Italiji, če bi ta začela v Abesiniji vojno. Za sankcije se je izjavil tudi Litvinov. Angleška vlada je na svoji zadnji seji tudi razpravljala o sankcijah, ki jih bo sklenila, kakor poročajo listi. Sankcije bi se takoj začele, kakor hitro bi prvi italijanski vojak prestopil abesinsko mejo.

Na seji obrambnega sveta britanske vlade se je sklepalo o sankcijah proti Italiji, ki so postale sedaj potrebne. Generalni štab je zahteval, da se takoj sklene vojaška zveza s Francijo, da ta sodeluje pri izvajanju sankcij. Vlada je morala na pritisk generalnega štaba pristati na to, da velja vojaška zveza tudi za francosko mejo proti Nemčiji. Nobene obveze pa ni prevzela angleška vlada glede Avstrije in Klajpede.

Francija se bo odločila žele v petek, če gre z Anglijo proti Italiji ali ne. Levčarske stranke so odločno za zvezo z Anglijo, desničarske pa so proti vsakemu nastopu proti Italiji. Če pa bi dala Anglija Franciji dovolj jamstev, da bo s Francijo v primeru njenih zapletljivost z Nemčijo, potem se bo skoraj gotovo Francija odločila za Anglijo in proti Italiji.

Hitler je odpotoval v Vzhodno Prusijo, in sicer prvič z vlakom čez poljsko ozemlje. Hitlerjeva pot naj poudari nemško stališče glede Klajpede.

Nemčija predlaga Avstriji nov modus vivendi, po katerem bi Nemčija priznala avstrijsko neodvisnost, če bi v avstrijsko vlado prišli tudi narodni socialisti. Obenem bi se med obema državama sklenila pogodba, da se nobena država ne bi vtičala v notranje razmere druge države.

Klajpedske volitve so se izvršile v redu in so morale biti zaradi velikega navala volilcev podaljšane za en dan. Skupno je volilo 91% volilcev. Nemški listi pišejo, da so bile volitve farza, francoski in angleški listi pa pišejo nasprotno, da še nobene volitve v Litvi niso potekle tako v redu ko zadnje v Klajpedi. Po vsej verjetnosti ostane državno pravno stanje v Klajpedi neizpremenjeno.

Denarstvo

Nazadovanje zlate podloge Italijanske banke

Po izkazu Italijanske banke z dne 20. septembra se je njena zlata podloga zmanjšala za 228,9 milijona lir na 4334,0 milijona lir, devizna in valutna podloga pa od 432 na 417 milijonov lir. Obtok bankovev pa se je povečal od 14,2 na 14,9 milijarde lir, obveze na pokaz so narasle od 375 na 455 milijonov lir in znatno so narasle tudi menice in posojila.

Od konca maja je padla zlata podloga Italijanske banke od 5.829 na 4334 milijonov lir, devizna in valutna podloga se je dvignila od 427, oblok bankovev pa od 12.877 na 14.917 milijonov lir.

Stanje naših kliringov

Po podatkih z dne 19. septembra se je naš aktivni saldo z Nemčijo zmanjšal od 314,8 na 310,7 milijonov Din. Zadnje izvršeno izplačilo je z dne 4. aprila. Narodna banka daje na terjatve iz tega kliringa posojila v vrednosti do 60% in zahteva 5% obresti. V italijanskem kliringu je narasel naš saldo od 128,4 na 137,6 milijonov Din. Zadnje izvršeno izplačilo je z dne 19. julija. Čakalna doba se je podaljšala od 62 na 68 dni. — Kliring z Bolgarsko je ostal z 0,5 milijona Din neizpremenjen. Na plačilo treba čakati nad 50 dni. — Turški dolg v kliringu se je povečal od 86.000 na 159.000 fr. fr., rumunski pa od 0,83 na 2,3 milijona Din.

*

V Vukovarju nameravajo ustanoviti mestno hranilnico.

Splošna delavska konferenca v Franciji je zahtevala, da se uvede inflacija in kontrola nad Francosko banko.

Angleška banka izkazuje za letošnje prvo polletje čisti dobiček v višini 0,6 milijona funtov in bo izplačala kakor lani 6 odstotno dividendo.

Za kritje vojaških izdatkov bo razpisala angleška vlada notranje posojilo v višini do 50 milijonov funtov. Posojilo bo kratkoročno in bo odplačano v 6 letih. Posojilo bo najbrže takoj po razpisu podpisano, ker je na Angleškem vsako pacifistično mišljenje ugasnilo.

Rumunska petrolejska industrija zopet dobro služi

Rumunska petrolejska industrija, ki je pred krizo sijajno zaslužila, da je znašal njen letni čisti dobiček skoraj 600 milijonov lejev, je v času krize silno izgubila na odjemu. Leta 1933. je imela še 244 milijonov lejev čistega dobička, lani pa se je ta izpremenil že v 79 milijonov lejev izgube. Letos pa je zaradi vojnih priprav nastal preobrat in za rumunske petrolejske lastnike se je začela zopet doba konjunktura. Ker je v rumunski petrolejski industriji investiranih skoraj 9 milijard rumunskih lejev, bo vse rumunsko gospodarstvo oživel zaradi te nove konjunktura.

Statistika srbskega zadružništva

V Glavnem savezu srbskih zemljoradniških zadrug je v članjenih 2900 zadrug. Število kreditnih zadrug je padlo za 23 na 1150, število nabavljajalnih pa se je dvignilo za 172 na 1325. Vse v Savezu včlanjene zadruge imajo za 70 milijonov deležev, 50 milijonov hranilnih vlog in 49 milijonov rezervnih fondov. Savez sam ima 10 milijonov vlog, 13 milijonov Din rezerv, od teh 2 milijona od državne razredne loterije. Posojila Saveza so se v lanskem poslovnem letu povišala od 31,6 na 37,6 milijonov Din. V glavnem ima Savez posojila od Narodne banke.

Konkurzi in prisilne poravnave

Odpravična sta konkurza o premoženju lesnega trgovca Franca Kraševca na Vrhniki in trgovca Franca Urana na Glinah, ker ni pokrilja za stroške postopanja.

Službeni lista

Kr. banske uprave Dravske banovine z dne 2. oktobra objavlja: Pravilnik o določbah o neposrednih davkih v zakonu o proračunskih dvanajstinah in o naknadnih in kreditnih proračunskih dvanajstinah in k proračunu državnih razhodkov in dohodkov za leto 1934/35., kakor tudi o izpremembah in dopolnitvah pravilnika o neposrednih davkih — Navodila za poslovanje tehničnih kontrolorjev pri rafinerijah rudniških olj — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

TEDEN LJUBLJANSKI BORZI

Seznam poročila trgovskega lista

Devizno tržišče

Tendenca nestalna;
promet Din 2.844.677,35.

Promet Curiha v angl. funtih (v priv. klir.) in dinarski devizi (avstr. priv. klir.) se je tokrat znatno povečal, zbog česar je pretekli borzni teden zaključil s porastom deviznega prometa za skoro 800 tisoč dinarjev (vse v tisočih dinarjev).

Devize: Amsterdam predvad. ted. (45), min. ted. 64, Din. dev. (94) 409 avstr. priv. klir., Dunaj (1105) 1127 priv. klir., Curih (228) 382, London (255) 418 inkl. priv. kliring, Newyork (82) 87, Praga (6) —, Pariz (213) 251, Solun (—) 54 boni, Trst (26) 41, Stockholm (—) 12.

Dnevni devizni promet se je gibal takole:
Dne 23. sept. 1935 Din 774.976,46 Curih-Pariz
Dne 24. sept. 1935 Din 423.235,33 Dunaj-Din.
Dne 25. sept. 1935 Din 822.109,24 Dunaj
Dne 26. sept. 1935 Din 230.059,02 Din. deviza
Dne 27. sept. 1935 Din 554.237, — London

Narodna banka je še nadalje posredovala v obsegu dosedanjih dnevnih deviznih kontingentov in dala na razpolago Curiha, Amsterdam in Pariza skupno za dinarjev 125.000.—

Če prištejemo k zadnje tedenskemu prometu še devizne zaključke perfekturane 30. t. m. na tujkajšnji borzi, potem dobimo, da znaša celotni devizni promet v mesecu septembru 1935 Din 14.590.927,42. V primeri s prometom v avgustu t. l. je porasel devizni promet za Din 3.662.000.—, dočim je napram septembru 1934 nazadoval za Din 2.700.000.—. Totalni devizni promet znaša letos (9 mesecev) 140 in pol milijona dinarjev, lani pa 117 in pol milijona dinarjev, torej porast za skoro 23 milijonov Din.

V prejšnjem borznem tednu je bilo v avstrijskem privatnem kliringu največ prometa z avstrijskimi šilingi 24, 25 in 26. septembra na bazi Din 857—867, znatno manj v petek 27. septembra po tečaju Din 858—868, razmeroma najmanj v ponedeljek 23. septembra, in sicer na najvišji bazi Din 860—870.

Devize	23. sept. 1935	27. sept. 1935
Amsterdam	2906,73	2981,32
Berlin	1756,08	1769,95
Bruselj	738,82	743,88
Curih	1424,22	1431,29
London	214,91	216,97
Newyork	4347,51	4383,82
Pariz	286,04	290,08
Praga	181,19	182,30
Trst	356,25	359,33

V razdobju minulega borznega tedna so bile na tujkajšnji borzi dosežene tele tečajne razlike: Amsterdam — 572 poena, Bruselj + 108, London + 0,22, Newyork + 177, Pariz + 0,39, Praga — 0,07, Trst + 0,56. Curih je ostal docela neizpremenjen, medtem ko je Berlin notiral 27. sept. na bazi ponedeljkovih tečajev (od 23. sept.).

Notic ostalih deviz ni bilo.

Ob tej priliki je treba omeniti, da se je na domačih deviznih borzah pričelo terminsko trgovanje z devizami

(z avstr. šilingi in grškimi boni). Uprava Ljubljanske borze je namreč v sporazumu z Narodno banko kraljevine Jugoslavije ter z dovoljenjem Min. fin. akt štev. 798/VIII od 13. sept. 1935 uvedla s 1. oktobrom t. l. terminsko poslovanje z avstrijskimi šilingi v privatnem kliringu in grškimi kompenzacijskimi boni pod temi pogoji:

1. da morejo terminsko prodajo teh deviz obavljati le pooblašteni denarni zavodi za račun izvoznikov našega blaga v Avstriji in Grčiji, a nakup prav tako le pooblašteni denarni zavodi za račun domačih uvoznikov za kritje njihovih realnih potreb v smislu deviznih predpisov;
 2. da se trgovanje mora vsiliti s per medio in s per ultimos vsakega meseca in sicer z najkrajšim rokom 15 dni, najdaljšim pa 3 mesece;
 3. da prodaje za dekuver, t. j. predno bi bil trgovski posel zaključen, sploh niso dovoljene;
 4. da morata obe stranki — kupec in prodajalec — takoj položiti skupno 10% protivrednosti zaključenega posla, poleg tega pa tudi eventualno tečajno razliko v kolikor bi dosegla 15 par iznad oziroma izpod faktično zaključenega tečaja.
- Kadar gre za posle, sklenjene na raznih domačih borzah, kavejca ni obligatna in je v tem primeru na prosto dano dobičnim strankam, če položijo kavejco ali ne.

Višina zaključka, devizna kurtaža, likvidacija posla in določanje tečajev je isto ko pri promptnih poslih z avstrijskimi šilingi v privatnem kliringu ter kompenzacijskimi boni grške Narodne banke.

Efektno tržišče

Tendenca je ostala neizpremenjena stalna.

Zaključkov ni bilo, prav tako so tudi to pot izostale notice industrijskih in bančnih papirjev.

Državni efekti so med zadnjim borznim tednom le malenkostno oscilirali in na prvem oziroma zadnjem borznem sestanku beležili:

Dne 23. septembra 1935. Inv. posojilo Din 79—80, 8% Blair Din 80—82, 7% Blair Din 70—72, Seligman Din 75—77, Agrarne obv. Din 45—46, Begluške obv. Din 63—64, Stabilizac. pos. Din — do 80, Vojna škoda Din 365—367.

Dne 27. septembra 1935. Inv. posojilo Din 78—79, 8% Blair Din 79—81, 7% Blair Din 68—71, Seligman Din 74—76, Agrarne obv. Din 41—46, Begluške obv. Din 62—63, Stabilizac. pos. Din — do 80, Vojna škoda Din 357—359.

Vsi papirji so malenkostno nazadovali, zlasti pa Vojna škoda, ki je popustila v ponudbi in povpraševanju za 8 poenov.

Žitno tržišče

Tendenca še vedno zelo čvrsta.

Blaga (pšenice in moke) tudi v zadnjem tednu ni bilo mogoče dobiti, radi česar se je moka vseh vrst podražila za 20 Din, otrobi za Din 10—, koruza za Din 3—, bačka pšenica za Din 250—5, prekmurska pšenica pa za Din 1250 pri 100 kg.

Tudi slavonski oves je notiral znatno višje, in sicer za Din 15— pri 100 kg.

Koruza:	Din
popolnoma suha, s kvaliteto garancije, lco. vagon bačka postaja, plačljivo proti duplikatu	100— 10250
popolnoma suha, s kvaliteto garancije, lco. vagon banat. postaja, plačljivo proti duplikatu	98— 100—
Pšenica: bačka 79/80, promptna dobava prekmur. 78, prompt. dobava	150— 155— 165— 170—
Oves: nov, zdrav, suh, rešetan, lco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu	120— 125—

Mleški izdelki	Din
Moka: pšenična Og, banatska postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	250— 255—
pšenična Og, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	250— 255—
pšenična 2, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	230— 240—
pšenična 5, bačka postaja, eksl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu	210— 220—
Otrobi: pšenični, debeli, v egal 50 kg vrečah, bruto za nelo, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja	110— 115—

Lesno tržišče

Tendenca neizpremenjena mlačna.

Ze večkrat smo na tem mestu poudarjali, da je Italija edino tržišče, na katerega lahko z vso sigurnostjo bazira izvoz iz Slovenije. Kajti bač Italija je bila vedno naša najboljša odjemalka lesa. Zaradi raznih neprilik in težkoč pa naš izvoz v Italijo stalno nazaduje, to pa ne samo po kvaliteti, ampak tudi po vrednosti izvoženega blaga! V naši izvozni trgovinski politiki je bilo že davno potrebno, da bi se izvoz pospeševal in da bi se odpravile vse ovire tako doma, kakor tudi na meji glede reguliranja carin ter izvoznih tarif. Trgovinska pogajanja z Italijo, ki so se nam obetala že spomladi, se še niso zaključila. Skoraj že vse države so uredile svoje trgovinske odnose z Italijo, le pri nas se rešitev tega življenjskega vprašanja — iz neznanih vzrokov — stalno odlaga. Recipročni in kompenzacijski dogovori so nujno potrebni; le na ta način bi bilo mogoče doseči zopetno poživljenje našega izvoza.

Glavna zimska sezona je pred vrati, a katerega izboljšanja naših razmer glede izvoza sploh ni ugotoviti. Skrajni čas je že, da se te nevdružne razmere temeljito po-

pravijo, ker od dobrega izvoza zavisi tudi izboljšanje narodnega gospodarstva.

Les:

Smreka, jelka:	Din	Din
Hlodi I., II., monte	100—	130—
Brzojavni drogovi	150—	170—
Bordonali merkantilni	100—	130—
Filerji do 5/6'	130—	160—
Trami ostalih dimenzij	120—	140—
Skorele, konične od 16 cm napr.	270—	300—
Skorele, paralelne, od 16 cm napr.	300—	340—
Skorele, podmerne, do 15 cm	200—	210—
Deske-plohi, kon., od 16 cm napr.	240—	260—
Deske-plohi, par., od 16 cm napr.	270—	300—
Kratice, za 100 kg	28—	30—
Bukev:		
Deske-plohi, naravni, neobrob-ljeni, monte	250—	300—
Deske-plohi, naravni, ostrorobi, monte	350—	380—
Deske-plohi, parjeni, neobrob-ljeni, monte	330—	380—
Deske-plohi, parjeni, ostrorobi, I., II.	580—	630—
Hrast:		
Hlodi I., II.	180—	250—
Bordonali	720—	900—
Deske-plohi, neobrobjeni boules	800—	830—
Deske-plohi, neobr. merkantilni	690—	740—
Deske-plohi, ostrorobi (podnice)	800—	820—
Frizi	550—	630—
Oreh:		
Plohi, neparjeni, I., II.	800—	900—
Plohi, parjeni, I., II.	850—	950—
Parketi:		
hrastovi, za m²	45—	55—
bukovi, za m²	30—	40—
Železniški pragovi: 260 m, 14x24:		
hrastovi, za 1 komad	30—	34—
bukovi, za 1 komad	20—	22—
Drva:		
bukova, za 100 kg	10—	11—
hrastova, za 100 kg	9—	10—
Oglje:		
bukovo, za 100 kg	38—	42—
zečnelac za 100 kg	45—	50—

Dobave-licitacije

Nabava 5000 kg bencina. — Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje dobavo 5000 kg mešanega bencina z ofertalno licitacijo na dan 8. oktobra. — Pogoji v pisarni direkcije, Sv. Jakoba trg štev. 2, I. nadstropje, soba štev. 41.

Komanda pomorščice v Zemunu sprejema do 11. oktobra ponudbe o dobavi 1000 kg čaj; dne 14. oktobra pa o dobavi 2000 kg paprike. — (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

Restavracija na postaji Rakek se odda v triletni zakup z ofertno licitacijo dne 14. oktobra pri Direkciji drž. železnice v Ljubljani (Ljubljanski dvor, soba št. 59). (Razpisa sta na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Direkcija drž. rudnika Ljubija sprejema do 14. oktobra ponudbe o dobavi 50 kg topljenega loka ter 20 baterij za instrumente. (Predmetni oglasi z natančnimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.)

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 14. oktobra ponudbe o dobavi 20 kg kalijevega mila, 80 kg pralnega mila, 140 kg sode, 10 kg masti za parkete, 140 kg spirita, 100 kg glicerina, 30 kg karbolina in drugih kemikalij; do 15. oktobra pa o dobavi pločevine.

Lesni material se bo prodal z ofertnimi licitacijami dne 14. in 15. oktobra pri Direkciji sum v Zagrebu. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.)

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 9. oktobra ponudbe o dobavi 2100 m lanene jadrnine, 2200 kg bombaža za čiščenje, razne kovinskega materiala, lesa, 50 kg lahkega bencina, 700 kg motornega bencina, 50 kg bencola, 600 kg petroleja, 10 kg kostnega olja, 25 kg bučnega olja, 240 kg konsistentne masti, 200 kg strojnega olja, 15 kg rjavega vazelina, 50 kg masti za orožje in 150 kg motorne-ga olja.

Komanda pomorskega vazduhoplovstva Divulje sprejema do 16. oktobra ponudbe o dobavi členkov za radiatorje centralne kurjave.

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 10. oktobra za dobavo 2000 kg svinčenih cevi; dne 17. oktobra za prodajo 550.000 kg železnih odpadkov, 400.000 kg jeklenih odpadkov in 50.000 kg pločevinastih odpadkov; dne 19. oktobra za dobavo 152.000 kg livarskega koksa; dne 21. oktobra za dobavo 500 kg barijevega karbonata, 1200 kg cijankalija in 800 kg ferokleonske ter za dobavo 6 kontrolnih ur. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.)

Dne 14. oktobra bo pri 1. oddelku Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu licitacija za dobavo lesa.

(Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenih vojaških komandah.)

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

4

Ženevske menične konvencije

S to določbo je brez dvoma rečeno, da ni treba nikakršnega sporazuma o preprečevanju prigovorov, pa tudi, da sama nemarnost glede poizvedovanja za mogoče prigovore ni zadostna in tudi ne samo znanje zanje. Znanje mora obsegati tudi zavest, da utegnejo zbog indosamenta za dolžnika nastopiti kvarne posledice, vendar ni potreben naravnost namen izzvati jih. To je pa menda tudi vse, kar se da kolikor toliko zanesljivo posneti iz nove določbe. Še to že sedaj ni vse neosporjeno; kolikor se je doslej knjig in člankov bavilo s to določbo, vsak drugače tolmači pojem »kvar«, pa tudi pojem »zvestost« (»sclément«, »bewußt«) se ne razumeva povsem enako. Dasi torej nova določba brez dvoma bolje od sedanje ustreza veri in poštenju v prometu, bo dolgo trajalo, da se ustalita teorija in, kar je za menični promet še važnejše, sodna praksa. Dokler tega ne bo, bo nova določba povzročala občutek neke nezanesljivosti, katero sedanja določba izključuje. V prejšnjem primeru bi bil, da bo stvar jasnejša, po EMZ položaj ta: trasant ima zoper remitent prigorov pobotanja; A, ki od remidenta pridobi menico, ve to za prigovor, ni si pa svest, da bi trasant od izgube prigovora mogel imeti škode, ker ima remitent razen menične zoper njega še druge terjatve, s katerimi bo mogoče pobotanje. Ali pa: trasant sicer ni remitentov dolžnik razen iz menice, toda ni še prejel blaga, za katero je dal menico, in lahko bi remitent prigorvarjal, da on še ni izpolnil pogodbe. A-ju tega samo

po sebi seveda ne more prigovarjati, saj z njim nima kupne pogodbe. Torej bi si, če menico plača A-ju, mogel pomagati samo tako, da remitent toži na izpolnitev kupne pogodbe (izročitev blaga). Ali bo za prigovor zoper A-ja zadostovalo A-jevo znanje, da trasant se ni dobil blaga (valute) in da bo zaradi indosamenta imel tožbo in sitnosti? Ali je to že kvar? Ali bo kvar morda šele, če A ve, da remitent kupne pogodbe ne bo mogel (pravilno) izpolniti? Drug primer: Trasant je dobil blago, zoper remitent ima terjatev, ki bi se dala pobotati, ima pa seveda tudi, če je akceptantu že dal pokritje, zoper tega menično tožbo za regresno vsoto. S tožbo ima vsaj sitnosti (kvar?), če je akceptant v konkurzu, ima pravo škodo, ker bo od pokritja dobil le del (konkurzno kvoto). Ali bodo sitnosti s tožbo, s poznejšo spolnitvijo že kvar?

10. Čl. 18. (§ 17.). V 1. odstavku samo stilistična sprememba. Nov je odstavek 3., da pooblastilo, ki izhaja iz prokurnega indosamenta, ne preneha vsled indosantove smrti ali zato, ker je indosant izgubil poslovno sposobnost. To se je doslej dalo trditi le, če je prokurni indosament dal trgovcu v izvrševanju svojega trgovinskega obrta. Poslej bo veljalo splošno, kar treba pozdraviti radi zanesljivosti meničnega prometa.

11. Čl. 19. (§ 18.). V 2. odstavku je ista sprememba kakor v čl. 17. (§ 16., odst. 1.). Gl. t. 9.

12. Čl. 20. (§ 19.). Nov je v čl. 20. 2. odstavek, ki postavlja opovržno domnevo, da je nedatiran indosament zapisan pred pretekom roka za protest zbog neplačila. Gre za učinek indosamenta po protestu, odnosno po izteku roka za omenjeni protest. Indosamenti se pri nas redno ne datirajo. Če se je napravil protest, se seveda iz

prepisa menice v protestu vidi, ali je bil nedatiran indosament zapisan pred protestom ali pozneje. Če se menica pogrešno ni protestirala zbog neplačila ali pa zato ne, ker je bil protest odpuščen, je pa stvar drugačna. Tu se brez datiranja ne vidi, kdaj je indosament prišel na menico. V prvem primeru je stvar dokaj nedolžna, indosant že vsled prejšnjica nikakor ni v menični zavezi, neglede na to, kdaj je dal indosament. Drugače, če je protest bil odpuščen: tu je indosant, ki je podpisal pred iztekom protestnega roka, v menični zavezi, ne pa ori, ki je podpisal pozneje. Zakonska domneva, da je nedatiran indosament napisan pred iztekom protestnega roka, potemtakem ograža indosanta, ki je v resnici indosiral po izteku roka; moral bo to dokazati. Nauk: če je protest odpuščen, je koristno, datirati indosamente, zapisane po dospelku.

III. Akceptiranje.

13. Čl. 22. (§ 21.). Sprememba v 2. odstavku je zgolj stilistična, v zvezi z opustitvijo izraza »domicilovana menica«. Gl. t. 1.

14. Čl. 23. (§ 22.). Ena najvažnejših sprememb v vsem EMZ je podaljšanje zakonskega prezentacijskega roka za menice povpoglednice od sedanjih šest mesecev na eno leto od dne izdaje.

15. Čl. 24. (§ 23.). Da EMZ sedanj 2. odstavek postavlja pred 1. odstavek, ne pomeni stvarne spremembe.

16. Čl. 27. (§ 26.). Samo stilistične spremembe, deloma vsled opustitve izraza »domicilovana menica«.

(Se nadaljuje.)

Zunanja trgovina

Lesni trg v Sušaku

Kakor poroča »Primorski Lloyd«, se opaža na sušaskem trgu v zadnjem času oživiljenje. Sklenjeno je bilo več večjih zaključkov za Italijo za mehko blago. Oživiljevala je tudi kupčija z drvmi za Benetke. Cene se še vedno gibljejo na dosednji nizki črti. Ta teden je tudi oživel izvoz v Španijo, kamor so šle večje količine bukovnega parjenega lesa ter nekaj hrastovine.

Pred par dnevi je bila na Sušaku konferenca producentov pakonov iz Slovenije, Našičke ter Fagineje, na kateri se je razpravljalo o organizaciji produkcije, enotnih cenah ter ustanovitvi skupnega prodajnega in odposiljalnega urada. Na sestanku pa ni prišlo do sporazuma, ker se manjši proizvajalci niso mogli zediniti glede razdelitve produkcije niti glede skupnega prodajnega urada.

Cene lesa tob Sušaku, rezana jelovina in bukovina: tombante I/IV Din 360—380, grede (Croatia) Din 230 do 240, neparjena obrobljena bukovina 550 do 700, parjena 650 do 850, testoni 340 do 350.

Prevozni stroški za les iz Sušaka v Sicilijo

Iz Sušaka za pristanišča Sicilije znašajo sedaj prevozni stroški: za kub. meter jelovine 23 do 24 lir, za bukovino in trd les po 24 do 28 lir za tono. Za Neapelj, Palermo, Anzio 24 do 28 lir za kub. meter jelovine, bukovine pa 35 do 40 lir za tono, za Fiumicino lir 30 do 33 za kub. meter. Za Španijo po 38 do 40 fr. frankov za kub. meter bukovine in 42 frankov za tono hlodov, za Tunis 80 do 33 fr. frankov za bukovino in po 26 do 38 fr. frankov za jelovino, za Maroko po 32 do 35 fr. za bukovino in 28 do 30 fr. frankov za jelovino, vse za kub. meter. Verjetno je, da se bodo prevozni stroški še povečali.

Naša jabolka v Nemčiji

Naša jabolka so se koncem prejšnjega tedna prodajala v Berlinu po 28 mark za 100 kg, naše grozdje pa po 34 mark. Naši izvozniki se opozarjajo, da nekoliko prenehajo s pošiljanjem grozdja, ker je nemški trg že prenatrpan z grozdem iz drugih držav. Vsa pojasnila glede sadne trgovine z Nemčijo daje Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu.

*

Pogajanja za izvoz suhih češpelj v Nemčijo so ostala brezuspešna, ker nudijo nemški uvozniki prenikajo ceno. Ker pa se bodo mogle naše suhe češpelje izvažati v Poljsko in Češkoslovaško, kjer so cene ugodne, se ni bati, da bi cene češpljam padle. Če bo potrebno, bo tudi interveniral Prizad, da ne padejo cene suhim češpljam.

Nemčija bo uvozila iz Jugoslavije 1,2 milijona kg tobaka, ki ga bo plačala z dobavo vagonov za brzovlake.

Iz Maribora se je začel v zadnjem času živahnejši izvoz polžev v Švico. Polže plačujejo po 1 dinar za kg. Posebno so cenjeni polži iz Baranje, ki da imajo najboljše meso.

Francoska vlada je povečala naš uvozni kontingent za ovce od 5 na 35%.

Iz Avstrije smo v prvih sedmih letošnjih mesecih uvozili strojev za 1,2 milijona šilingov. V vsem letu 1934 smo jih uvozili za 3,2 milijona šilingov.

Letošnja žetev pšenice se ceni v Rumuniji na 28 milijonov stotov. Po kakovosti je letošnja pšenica slabša od lanske. Za izvoz bo preostalo okoli 3 milijone stotov pšenice. Cena pšenice ima na domačem trgu čvrsto tendenco. Koruze pa bo pridelala Rumunija okoli 48 milijonov metrskih stotov in bo mogla izvoziti koruze okoli 10 milijonov stotov.

Avstrijska vlada je prepovedala zaradi pomanjkanja krme izvoz slame in sena.

Avstrija pripravlja nove carinske tarife, ki bodo zlasti povečane za nekatere nove produkcijske panoge.

Francija ne bo več obnovila pogodb s švedskim vžigalnim kartelom, temveč bo uvedla prihodnje leto državni monopol za vžigalce.

Ker se je dvignila v Franciji cena pšenice, je francoska vlada povišala ceno kruhu na 1,60 franka.

V Egiptu je uvedena na japonsko blago dodatna carina v višini 40 odstotkov, ker da je bila devalvirana japonska valuta.

Ameriški trust jekla bo izdal za modernizacijo svojih tovarnic 140 milijonov dolarjev.

Doma in po svetu

Veliki manevri naše vojske so bili v sredo v navzočnosti kneza-naměstnika Pavla in predsednika vlade zaključeni. Zmagala je severna armada. Manevri so znova potrdili, da po pravici uživa naša vojska glas ene najboljših armad v Evropi.

V 17 minutah je bil zgrajen pontonski most čez Savo ob priliki vojaških manevrov v okolici Brčka.

Ministrski svet je dovolil najetje poso-

jila 7.500 Din pri Drž. hipotekarni banki za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani.

Vlada je sklenila, da ne dovoli pod imenom »Jugoslovanski narodni pokret Zbor« prijavljene Ljotičeve stranke, ker da ni izpolnila predpisanih zakonskih pogojev.

Zastopnik državnega erarja je zahteval v osješkem procesu zaradi Našičke 231 milijonov Din odškodnine, ker je bila za to vsoto oškodovana država na davkih in taksah.

Drž. tožilec dr. Maurovič je koncem svojega velikega, več dni trajajočega in izvršno sestavljenega govora zahteval od sodnikov, da odmerijo vsakemu obtožencu najstrožje kazni, ki je dopustna po zakonu, ker se le tako more pomiriti javno mnenje in preprečiti, da bi se podobne zlorabe še ponavljale.

Nov načrt združnega zakona je izdelan in bo o njem v kratkem razpravljali ministrski svet. Po »Slovenec« bo sponel na teh načelih: Monopol ene združne zveze v Srbiji se odpravlja. Za ustanovitev nove združne zveze je potrebnih najmanj 200 zadrug. Revizija zadrug bo obvezna. Združne zveze ne bodo mogle biti istočasno poslovne in revizijske zveze. Članstvo v Glavni združni zvezi postane obvezno. Glavna združna zveza dobi zato še nove funkcije. Vsako politično udejstvovanje v zadrugah bo prepovedano. Kazni za vse zlorabe bodo zelo poostrene.

Sanacija Zveze hrvatskih kmetijskih zadrug bo v najkrajšem času izvedla vlada.

Ime občine Rateče je izpremenjeno v Rateče-Planica.

Pri volitvah v odvetniško zbornico v Ljubljani je bil izvoljen za predsednika dosednji predsednik dr. Zirovnik z 89 glasov, dočim je dobila opozicija le 44 glasov.

Finančni odbor ljubljanskega občinskega sveta je sklenil, da bo predlagal občinskemu svetu 10 odstotno znižanje najemnin v mestnih hišah, ki so bile zgrajene po vojni. Enako bo predlagal tudi finančni odbor celjskega občinskega sveta.

Zaradi kmetijske zaštite je zelo prizadeta tudi Matica Srpska, ki zaradi zaštite izgublja na leto 150.000 Din na obrestih za svoja hipotekarna posojila.

Veliko tovarnic cementa nameravajo ustanoviti v Skoplju.

Z izbruhom vojnih operacij bodo vojni stroški Italije narasli na 25 milijonov lir dnevno. Optimisti računajo, da bi mogla Italija te finančne žrtve vzdržati ne dalj ko pol leta.

Vojaški strokovnjaki razpravljajo v svetovnih listih, če bi mogla Italija kljub sankcijam voditi vojno v Abesiniji. Strokovnjaki so mnenja, da bi trajala vojna v Abesiniji najmanj tri leta in da bi zato Italija bila brez potrebnih sredstev, če bi se izvajale proti njej sankcije. Italijanski listi pa presojajo posledice sankcij mnogo bolj optimistično ter trde, da nič ne more preprečiti Italiji, da ne bi izvedla v Abesiniji to, kar smatra za potrebno.

Angleške oblasti so izgnale z Malte več Italijanov zaradi njih protiangleškega stališča.

Tvrda Bafa je dobila od italijanske

vlade naročilo, da dobavi 400.000 vojaških škornjev.

V republiki Ekvador je proglasil vodja liberalne stranke Frederico Paz vojaško diktaturo.

Japonsko zunanje ministrstvo je prepovedalo vsem Japoncem, ki so v službi zunanega ministrstva, da bi se poročili s tujkami.

Največji diamant na svetu v veličini 488 karatov je bil najden v Braziliji.

Francoski čezatlantski parnik »Normandie« je potolkel svoj lastni hitrostni rekord za pet ur.

V nekem predmestju v Buenos Airesu se je podrla komaj zgrajena nova hiša. 30 delavcev je zasulo. Izpod ruševin so potegnili dosedaj 5 mrtvih in 5 ranjenih delavcev.

Že v 24 urah harva, plesira in komično snaki obleke, klubke ted. škrofi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pero, suši, monga in lika domače perile **tovarna JOS. REICH** Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 4. oktobra: 11.00 Šolska ura: Zivali v naših narodnih pregovorih — 12.00 Operne arije na ploščah — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Slike iz narave (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Šenska ura: Zenske vzgojne naloge (ga. Kos L.) — 18.20 Plošče — 18.40 Pereča pravna vprašanja: Kmečka zaštita (dr. Voršič) — 19.00 Čas, vreme, poročila — 19.30 Nac. ura — 20.00 Prenos iz Zagreba — 22.00 Čas, vreme, poročila — 22.15 Jakl — svojim rojakom, izvaja Mandolinistični sekstet.

Sobota, dne 5. oktobra: 12.00 Plošče — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Plošče — 14.00 Vreme — 18.00 Radijski orkester — 18.40 Zunanji politični pregled (dr. Kuhar Alojzij) — 19.00 Čas, vreme, poročila — 19.30 Nac. ura — 20.00 Radijski orkester in plošče — 21.15 Prenos nac. koncerta iz Beograda — 22.00 Čas, vreme, poročila — 22.15 Vsi na ples — pa prav zares! Poje Drago Zagor s spremljevanjem radijskega jazz.

Štev. 10.003.

Nabava

Direkcija drž. rudnika Velenje. razpisuje na dan 16. oktobra 1935 nabavo 1050 m jamskih tračnic 9'3 kg pro meter. Pogoji se dobijo pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 1. oktobra 1935.

Štev. 10.004.

Nabava

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 16. oktobra 1935 nabavo 1000 m bakrenega elektr. voda 12'6 mm premera. Pogoji se dobijo pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 1. oktobra 1935.

'KUVERTA'
D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
Tyrševa cesta št. 67

TVORNICI KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA